827
Sw5gU

Digitized by the Internet Archive
in 2017 with funding from
University of Illinois Urbana-Champaign Alternates

https://archive.org/details/podorozhgulivera00swif

ПОДОРОЖ ҐУЛЇВЕРА
ДО
КРАЮ ВЕЛИКАНІВ

— I —

ДРУГІ ОПОВІДАНЯ

ВІННЇПЕҐ, МАН.
УКРАЇНСЬКА ВИДАВНИЧА СПІЛКА
1916.

ПОДОРОЖ ҐУЛІВЕРА
ДО
КРАЮ ВЕЛИКАНІВ

— I —

ДРУГІ ОПОВІДАНЯ.

ВІННІПЕҐ, МАН.
УКРАЇНСЬКА ВИДАВНИЧА СПІЛКА
1916

LIBRARY
UNIVERSITY OF ILLINOIS
AT URBANA-CHAMPAIGN

827
Sw 5 pl

ДЖОНАТАН СВІФТ

ПОДОРОЖ ҐУЛІВЕРА ДО КРАЮ ВЕЛИКАНІВ

РОЗДІЛ ПЕРШИЙ.

В два місяці по своїм повороті з краю Ліліпутів, опустив я знов вітчину і всів на корабель „Бурлак", що мав плисти до островів східної Індії. Вітер сприяв нам аж до рога „Доброї Надії", а відтак підняла ся страшна буря і загнала нас так далеко на схід, що навіть найстарший моряк не міг сказати, де находимо ся.

Дня 16. червня 1703. побачив один моряк з найвисшого щогла сушу, а 17-го було видко докладно великий остров перед нами. Капітан приказав спустити якор (котвицю) і вислав човно з двайцятьми добре узброєними моряками на сушу за свіжою водою. Я просив, щоби мені позволено до них прилучити ся, бо я хотів оглянути і пізнати той край. Моряки поступали вздовж берегу і шукали жерела, а я пішов в глуб краю; однак не находячи нічого крім скалистої і неурожайної землї, я утомив ся і повертав до берега. Вже знова розтягало ся море перед моїми очима, а в тім запримітив я, що мої товариші находили ся вже в лодці і плили так скоро до корабля, немов би їх житю грозила яка небезпека. Я хотів вже кликну-

ти, щоб не лишали мене самого, аж тут побачив я зі страхом, що височезний як вежа чоловік гонить за човном. Море сягало тому чоловікови тілько по коліна, а робив так величезні кроки, що був би певно здогонив човно, сли би воно не було його випередило о чверть години ходу. Крім того спиняли його острі скали на дні моря, о котрі сей потвір калїчив собі босі ноги. Се спонукало його вкінци залишити нагінку за човном і завернути назад домів.

Але що я мав зробити тепер, щоби сей страшний чоловік не побачив мене? Я скрив ся чим скорше за високу скалу, а звідтам пустив ся втїкати в глуб краю. Небавком я опинив ся на стрімкім горбку, щоби свобідно висапати ся. Але як я здумів ся, побачивши перед собою хороший і далекий вигляд краю. Я спостеріг зачудований, що остров, який я уважав недавно дикою пустинею, є зовсїм загосподарований. Перед мною розтягало ся рівне поле, покрите житом, а через него вела дорога така як гостинець. Я пустив ся тою дорогою і йшов далеко, але не міг нїчого бачити нї на право, нї на лїво, бо стебла були завгрубшки дерева, а високі най менше 12 метрів.

Я ішов добру годину, заким прийшов до плота, високого певно на 30 метрів; за плотом взносили ся дерева, а їх вершки губили ся в хмарах. Пліт був переділений камінними сходами; вони провадили до саду. Я пробував вийти по сходах, але се не удало ся менї, бо ступенї були богато висші від мене. Я кинув ся шукати за дїркою в плотї; власне що знайшов я одну і

хотів через ню перелїзти, а в тім зявив ся на вершку сходів височезних як вежа чоловік і дивив ся на поле, немов би чого шукав. Опісля видав зі себе голос подібний до громового гуку, так що я не знав зі страху де стою і старав ся укрити поміж стеблами збіжа. Ледви роздав ся голос, надійшло шістьох менших велитів з поля з величезними серпами. Вони не були так добре одїті як тамтой; здаєть ся, що то були його слуги, бо вислухавши кілька його слів, зачали жати жито на полю. Я старав ся утїчи, однакож стебла стояли так густо, що я перетискав ся з несказаним трудом, а вкінци упав утомлений і безсильний в борозду.

Брязкіт серпів звіщав менї, що страшні женцї підходять щораз близше до мене. А в мене аж на серци похолонуло. Жаль огорнув мене, що я кинув жінку і дїти і самохіть попав ся в таке нещастє в наслїдок нездержаної пристрасти до подорожий. З жалем згадав я добрих Лїліпутів, що почитали мене задля мого росту і великих дїл, як якого героя. А тепер? Чиж я сам не є для тих височезних людий Лїліпутом? Чиж не міг би мене один з них роздоптати кождої хвилї немов червачка? Одинокою моєю потїхою в тім прикрім положеню була моя свідомість, що я сам, хоч був велитом поміж маленькими сотворінями, що звуть ся Лїліпутами жадного з них не скривдив; тому я благав Бога, щоби змягчив серця тих людий, поміж яких я попав ся, щоби також змилували ся наді мною.

Коли я так роздумував підійшов один жнець

до мене так близько, що я налякав ся, щоби не роздоптав мене, або не скалїчив мене серпом, або навіть не убив; я закричав зі страху. Великан перестав робити і глядів здивований наоколо себе. Внедовзї відшукав мене і зігнув ся скоро, щоби мене схватити. Я хотів утїчи від него, але сей потвір схватив мене двома пальцями так сильно, що о мало не подрухотав менї ребер. Опіспя піднїс мене осторожно перед себе до гори, так що я повис найменше зо 20 метрів над землею. Він оглядав мене цїкаво, а не знаючи, що зо мною зробити, покивав головою і побіг до свого пана. Його паном була тота сама особа, яку я бачив недавно на сходах. Він видав ся менї богатим посесором. Сей посесор здивував ся не трохи тим знаходом, і подивляв мене рівнож цїкаво. Він роздув найперше моє волосє, щоби добре приглянути ся лицю, опісля взяв стебло величини палиці і підняв ним поли мого сурдута до гори; думав, що то крила, котрі приросли до моєї шкіри. Потім обяснив своїм людям, що я або сверщок, або полїтуха. Відтак казав слузї положити мене на землю, так що я станув на руках і ногах, а великани повставали доокола мене і приглядали ся уважно кождому мому рухови. Скоро я учув землю під собою, зірвав ся я на ноги, здіймив капелюх і уклонив ся низенько перед посесором. Опісля впав я перед ним на колїна і витягнувши руки, благав, щоби дарував менї житє.

Хоч сей чоловік не розумів моєї мови так само, як я його, однакож догадував ся по всїх моїх рухах що я мушу бути якесь розумне со-

творінє, хотяй для него дуже загадочне. Він відослав слуг назад до роботи, мене сховав осторожно в кишеню і пішов по сходах до саду, а відси до помешканя.

Скоро прийшов до хати, показав мене жінці, а вона глянувши на мене, закричала так, як би хтось подав її павука або жабу. Чоловік розсміяв ся з неї сердечно і не перестав за нею ходити доти, доби вона не приглянула ся мені близше.

Коли спостерегла, що я подібний до людий здивувала ся дуже тою незвичайною появою, оказувала мені прихильність і поводила ся зі мною дуже приязно.

Надійшло полудне — слуга вносив страви. Господар поставив мене на стіл, сів також при тім столї, коло него його жінка, троє дітий і стара бабуся і почали споживати поживну мясну страву. Позаяк стіл був що найменше на 10 метрів високий, то я відсував ся як найдальше від краю, щоби не впасти і не розбити собі голови. Господиня присунула мені деревляний тарелець, що служив її дітям на забавку, а мав певно 5 метрів в обводї. На него положила кусок мяса, покроїла на маленькі кавалочки і подробила троха хліба. Я подякував її глубоким уклоном, витягнув з кишені ніж і віделець і почав їсти, а вони тим дуже радували ся. Опісля налила пані до трилїтрового килїшка овочевого вина і подала мені, щоби-м угасив спрагу. Я взяв важку чарку обома руками, підніс до гори уклонив ся цілому товариству і заявив голосно що пю на їх здоровлє. На сю заяву рзсміяли ся

всї так сердечно, що менї в ушах аж звенїло, і я потерпав, щобим не оглух.

Коли я так покріпив ся напитком і стравою, ставало менї щораз лекше на серцю; однак се чувство не тривало навіть кілька секунд, бо я побачив нараз, що два пси наблизили ся до стола. Були так великі, як слонї, поспирали голови о край стола і поглядали на мене зависним оком.

В тій самій хвилї учув я за собою муркотанє таке, як би 12 машин до шитя разом було в руху, я налякав ся, коли оглянувши ся, побачив на колїнах старенької бабусї кітку, так велику, як віл. Бабуся гладила звірятко і годувала його а воно з великого вдоволеня муркотїло. При тім заховувала ся кітка так, як би була найдрібнїйшим звірятком на світї; а як тільки я трошка рушив ся, то вона строшила вуха звертала до мене свої вуси, довгі як посторонки і так світила очима, що я догадував ся, що скочить на мене і зловить мене на столї як миш.

Але на тім не кінець. Підчас обіду ввійшла до їдальчї нянька з немовлятем. Скоро мальчик мене побачив, хотїв мною побавити ся і з заглушуючим криком витягнув по мене руки. Посесорова вволила волю малого крикуна і подала мене дитинї. Вона вхопила мене пястуками і понесла до широко отвертих уст, як сли би хотїла поссати пипку. Я почав на весь голос верещати, так що малий потвір злякав ся і випустив мене. Я був би певно розбив собі голову, як би господиня не була прискочила і мене не зловила в запаску.

Нарешті обід скінчив ся. Я не йно що не відпічнув собі, але що сильно втомив ся. Моя пані завважала се і занесла мене до сусідної салї де стояло ліжко 12 метрів широке, а 7 метрів ви соке, і положила мене спати. Я був так утомлений, що сейчас заснув. Спавєм може зо дві години; в тім чую нараз, щось лазить по моїй ков дрі і обнюхує мене зо всїх сторін. Я отворив очи і побачив два погані щурі, оба так великі як бульдоґи (рід середно - великих псів). Погані звірята були би без сумнїву мене заїли, як бим не був мав чим боронити ся. На щастє я не відложив перед спанєм своєї шаблї, тому скоро витягнув її з похви і перетяв нею одного щура, а другий втїк, побачивши долю свого товариша.

Незадовго опісля заглянула до мене моя пані. Вона побачивши забитого щура, тїшила ся дуже, що я так хоробро боров ся. За се попестила мене, здіймила з ліжка — бо я сам не міг би з него злїзти з причини його висоти і за несла мене з утїхою до помешканя своєї доньки.

Та дївчина мала доперва 9 лїт — була ще не доросла — тай зріст її ще не величкий, бо була ледви 12 метрів висока. Мимо того була ду же спосібна до всяких жіночих робіт. Заняла ся сейчас приготованєм постелї для мене і прибра ла мене так, що я виглядав як королївський син.

При хуторі був великий красний город. Дївчинка водила мене там часто і учила тамошньої мови, звичаїв і обичаїв.

Одного такого проходу не забуду нїколи. Я

ішов з своєю молодою приятелькою широкою стежкою. День був чудовий; около нас росли трави, височезні як дерева, запашні зела і найрі жнороднійші цвіти. Ми віддалили ся від хутора на кілька годин ходу і я почав жалувати ся на утомлене; дівчинка посадила мене на мураву, а сама побігла нарвати цвітів на китицю для матери. Я сидів задуманий, в тім надлетів коло мене пречудний мотиль; його розпущені крила занимали найменше 2 метри. Я вдивив ся в него тай спостеріг, що пес гінчий мого пана станув мені за плечима. Заким я міг подумати що робити, хватив мене пес в рот і поніс через траву, оминаючи довгими скоками калюжі і багна; я кричав зі страху, що сил ставало, о поміч і тріпав руками і ногами. Пес не звертав на се найменшої уваги, але немов би приучений, біг з тою незвичайною добичею впрост на хутір,вимахуючи хвостом і положив мене перед ногами свого пана.

Посесор занепокоїв ся, побачивши мене на пів мертвого на землї, підняв мене милосерно і поніс до жінки. Вона побачила зараз, що я зомлїв лишень; тому закропила мене скріпляючим напитком і положила до ліжка, де я скоро прийшов до себе.

Тимчасом надбігла також моя молода товаришка затревожена до дому; їй сказав слуга, що пес приніс мене в пащі домів. Вона плакала, бо думала, що я вже не жию; а коли переконала ся, що я лежу здоров в ліжку і не потерпів жадного ушкодженя, утїшила ся дуже і обіцяла що буде мене на будуче ліпше доглядати.

Ми привикали до себе що день більше, і я не забуду ніколи в своїм житю тої благородної дівчини, бо їй маю подякувати за се, що я ще цілий вирвав ся з краю великанів. Від тоді називав я дівчинку Ґлюмдаклїч, по нашому „бабуся" а вона кликала мене ніжчим іменем „Ґільдрік", по нашому „хлопчина".

РОЗДІЛ ДРУГИЙ.

В короткім часї не розмавляли мешканцї краю про нічо инше, тільки про мене. Рознесла ся вість, що мій пан найшов в хатї малесеньке чотироножне звірятко, яке в їх мові зове ся Сплякнук. Оно зовсїм подібно до чоловіка, говорить тихонько ніжною мовою, уміє держати ся просто; коли його закликати Ґільдрік! то слухає, взагалї є зовсїм лагідне і чемне, притім гарно збудоване, а особливо красне у него личко.

Довідала ся про се королева і забажала мене побачити. Мій пан вибрав ся сейчас в дорогу. Він помістив мене в подїравленій скриночцї, котру Ґлюмдаклїч вистелила перед тим старанно ватою і бавовною і заосмотрила білєм і иншими потрібними річами. Ґлюмдаклїч сїла разом з батьком на коня, а скриночку зі мною поставила собі на колїна.

Столиця, до якої ми так вибрали ся, лежала в самій серединї краю і була віддалена певно на три тисячи миль від хутора. Наша подорож дуже проволїкала ся; ми відбували денно

дуже малу дорогу, не більше як 150—200 миль; а до того ще така захланність оволоділа мого пана, коли побачив, що всї раді би мене видїти, що задержував ся в кождім селї і містї і виставляв мене за дорогі гроші на показ. Скоро ми прибули до якого місця, то казав оголосити, що в тім а тім заїздї можна оглядати велике диво, — звірятко зовсїм подібне до чоловіка, що уміє ходити, стояти, говорити, а також показувати ріжні штучки.

Нарід горнув ся цїлими товпами; одначе мій пан не впускав нараз більше як 30 осіб до тої салї, де мене виставляв на показ. Скоро заплатили вступ, замикав двері. Тодї виймала мене Ґлюмдаклїч зі скриночки і ставила на високім округлім столї, обведенім поручем, щобим не впав. Я відбував найперше по столї прохід з великою повагою і кланяв ся низенько публицї на всї сторони. Опісля відповідав на ріжні питаня, пив з наперстка на здоровлє публики, співав анґлїйські (бо Ґулївер був родом Анґлїєць) піснї, екзецирував паличкою зі стебла немов з оружєм, вимахував шаблею, так як при поєдинку, і показував ріжні дурницї, які менї насували ся до голови.

Публика не могла здержати ся від сміху. Не раз показували мене і 12 разів на день, так що я був вечером з утоми майже неживий. Раз було навіть моє житє в дуже великій небезпецї. Якийсь нечемний школярик кинув з остатної лавки на мене оріховою лушпиною і був би мене тут-туй вцїлив; лушпина летїла так скоро, що була би розстріскала менї голову, бо була

так велика, як диня. Оден з присутних перетріпав порядно малого псотника і викинув із салї.

Серед таких небезпек і трудів дістали ся ми на конець по девятьтижневій подорожи до столиці. Мене завели сейчас до палати королевої, щоби оглянути мене і мої штуки. Достойна ся панї була очарована так моєю поставою, як і моїм поведенєм і бажала показати мене чим скорше свому мужови. Взяла мене на руку і занесла до його кабінетуь I

Король був чоловік дуже поважний. Скоро мене побачив, сплюнув і глянув з погордою на королеву; опісля спитав її непривітливо і з зачудованєм: Відколи моя жена знаходить приятність в звірятку і як сміє докучати менї такими сотворінями.

Королева була дуже розумна жінка і веселої вдачі, длятого не обидила ся гордою мовою мужа, але приказала менї, щоби я сам все розка зав королеви про мою особу. Я віддав чим скор ше суворому панови честь і поклін і скинувши капелюх, промовив до него:

— Наймогучійший королю! любезний пане!

По тих словах король подобрів. Не зле — перервав він менї і звернув ся приязно до жени: Чи не може моя жена вказати менї того штукаря, що винайшов тоту маленьку машину?

Королева розсміяла ся і сказала, що я не є ніяка машина, але живе розумне сотворінє з мяса і крови і що можу сам відповідати на кожде питанє. Монарха не хотїв сему повірити і зморщив чоло, бо його гнївало, що королева сміє з

него кепкувати. Длятого закликав сейчас трох учених, котрі неустанно перебували при його боку, щоби оглянути мене старанно від стіп до голови, та сказали йому, за що мене уважають.

Панове професори оглядали мене з усїх сторін через побільшаюче скло і без него, розслїджували мої нїгтї і зуби і переконали ся, що я не належу анї до лазунів, анї до гребаючих. Також не хотїли згодити ся на те, щоби я був карликом, бо говорили, що таких малих карликів нема. Остаточно заявили королеви, що я є „Реплум Скалат" по нашому: іграшка природи, в кождім разї так незвичайна, що оплатило би ся, вложити мене в спіритус і заховати в королївськім прибочнім кабінетї.

Той вислїд так мене розгнївав, що я не міг здержати ся. Я крикнув з гнївом:

— Ви хочете бути ученими! Такі соломяні голови! Нї, я зовсїм не „Реплум Скалат", анї нїяке звірятко; я походжу від чесних і людяних родичів, я отже такий чоловік, як всї инші, і приходжу з таких сторін, де жиє ще богато мілїонів таких сотворінь, як я!

— Коли король учув тоту мову, весь здумів ся. Він відіслав учених, а між ним, королевою і мною вивязалась ось яка розмова:

— Коли ти анї звірятко, анї „Реплум Скалат", промовив король ласкаво, то скажи менї, що ти таке, і яким способом дістав ся до мого королївства.

— Я безборонний чоловік, — відповів я покірно, — і благаю тебе, наймогучійшого пана на

землї і короля незмірного королївства Бробдінґнаґ, о охорону.

— А перед ким же маю тебе хоронити мій сину? спитав король. Я відповів на се:

— Я плив перед кількома місяцями безжурно з своїми земляками по далекім мори; страшенна буря зігнала наш корабель з дороги і викинула на побереже твого королївства. Я дістав ся случайно в руки твого одного підданого. Я хотїв бути йому вдячним, що не умертвив мене як червачка, а прецїнь се було би для мене було лїпше; він замучує мене вже від десяти тижнїв на смерть тим, що показує мене по цїлих днях за гроші і змушує до таких дїл, які зобиджають не тілько моє людське достоїнство, але й гордість сего народу, до якого маю честь зачисляти ся.

— Бідне хлопятко, — перебила королева,— якжеж менї тебе жаль! Чи не був би ти може вдоволений, як би міг лишити ся тут на королївськім дворі? — Я вклонив ся покірно і промовив:

— Достойна княгине! Я невільником моєго пана. Сли би я міг розпоряджати своєю долею, то уважав би собі се найбільшою честию посвятити своє житє на услуги монархинї, що окрасою світа і потїхою своїх підданих.

При тих словах впав я королевій до ніг і хотїв поцїлувати її королївську ногу. Однак ласкава панї оказала ся так ласкавою, що зволила подати менї малий палець, я обняв його кінчик обома руками і поніс до уст.

Королеви се очевидно подобало ся; він скоро надумав ся, що зо мною зробити, бо прика-

зав своєму шамбелянови: Нехай приведуть сюди того чоловіка і дівчину, з котрими прийшов сюди отсей мізинок!

За кілька хвиль ввійшла Ґлюмдаклїч з батьком до королївського кабінету. Обоє мусїли розказати королеви, яким способом дістали мене і як я поводив ся від тодї.

Скоро монарх переконав ся, що їх обяснене годить ся з тим, що чув від королевої і від мене самого, сказав шамбелянови:

— Виплати сему посесорови суму 1000 ґвіней (около 25.000 корон), бо я відбираю від него сего мальчика і віддаю в опіку своїй достойній женї.

По сих словах передав мене Його Величество урадованій королевій, а вона подякувала за се свому панови и мужеви вдячним поглядом і чемним поклоном.

Посесор був з початку збентежений, однак не смів відказати; впрочім він, проворний чоловік, уважав се щастєм для себе, що в його кишеню вплинула така поважна сума тих гроший, які заробив підчас представленя. За те Ґлюмдаклїч вибухла голосним плачем, коли домірку-вала ся, що стало ся, заявила отверто, що не може без мене жити і що мене не опустить. Обоє королївство зворушили ся дуже прихильностию тої доброї дитини. Я запримітив се, тому осмілив ся промовити до королевої:

Ваше Величество! Я Ваш невільник і слуга благаю Вас о ласку. Позвольте, щоби Ґлюмдаклїч за то, що так старанно і ласкаво мене доглядала, могла вступити в службу Вашого Ве-

личества і бути дальше моєю опікункою і учителькою!—Королївство, зворушені взаїмним привязанєм нашим вволите мою просьбу. Також і посесор згодив ся на се, радий що придбав донцї місце на королївскім дворі. Добра дївчина не тямила ся з радощів. По сїм посесор відїхав. Коли зо мною прощав ся, був на стілько наївний, що напімнув мене, аби я не забув віддячити ся єму за се, що найшов менї таку добру службу. Але я не відповів єму на се анї слівцем; досить з него того, що я єму обоятно уклонив ся.

По тім віддалила ся також королева зі мною і з Ґлюмдаклїч. Она вказала нам пишну комнату в палатї і наказала моїй няньцї старанна мене доглядати.

РОЗДЇЛ ТРЕТИЙ

По кількох днях зволила королева вселаскавійше заглянути до комнати, яку призначено для мене і для Ґлюмдаклїч. Спитала про моє здоровлє і оглянула пильно скриночку, що служила менї за помешканє, а опісля сказала: Моєму любимцеви не може бути добре в так тїсній клїточцї; я постараю ся о відповіднїйше помешканє для него.

Сейчас покликано королївского теслю, чоловіка незвичайно спосібного до виконаня всяких штучних а гарних будівель. Він здійняв міру на моє будуче помешканє і умовив ся з нянькою як єго в серединї прибрати. По кіль-

кох тижнях я мав вже нову хату. Єї під ства мала 16 квадратових метрів, а висота 3 метри. Гарно різблена стеля, заосмотрена сріб ним кільцем, давала ся довільно віднимати і прикріпляти. По боках були рухомі вікна з красними шибами, а з переду двері, котрими після вподоби входило ся або виходило. Внутро хати ділило ся на три комнати; в одній я сидів, в другій убирав ся, а в третій спав. Підлога, стеля і всї стїни в покоях були мягко виложені, щоби я не дізнав при перенесеню якого лиха. Всї меблї, два вигідні фотелї, канапа, шафа і стіл були зроблені з найлїпшої кости слоневої і відповідали моєму ростови. Від часу послїдної пригоди в домі посесора я бояв ся завсїгди щурів і миший, тому просив я о який прилад до замиканя дверий. Королева поручила вправному золотникови виконати замок до дверий моєго помешканя. По довгих безуспішних трудах удала ся в кінци єму тота штука. Замочок був так маленький, що такого другого не знайшов би в цїлім Бробдіґнаґ, але я не пригадую собі, щоби я мав бачити в Англїї засув такої величини; ключика від него не міг я помістити в жадній кишенї.

Моя достойна покровителька завважала також що моє убранє вже дуже знищене. Скоро отже викінчено моє дороге мешканє, приказала ушити менї нове убранє на взір тутешнього строю. До сего вибрала менї найнїжнїйшу парчу, яка находила ся в палатї. Мимо того коли тота одїж була готова, видала ся менї так грубою і тяжкою, немов би була позшивана з

грубих кіньских дерг і я не міг довго до неї привикнути. Королева сьміяла ся до розпуку, побачивши мене перший раз в тих новомодних свитах. Она взагалї дуже собі мене вподобала; не опустила анї одного дня, щоби мене не відвідати і зо мною не поговорити. Я мусїв часто обідати разом з нею і з обома королївними; одна з них мала сїм лїт, а друга десять. Тодї ставили менї на столї малий столик і крісло і давали срібне начинє, котре в порівнаню з величиною їх начиня виглядало як забавка для ляльки. Ґлюмдаклїч ставала тодї при столї на стілчику і услугувала менї при обідї; часом навіть сама королева не відказувала собі тої приятности щоби менї служити. Она кладе на мій таріль штуку мяса, покраяла єго на дрібні кусочки і тїшила ся незвичайно, як я до него жваво брав ся і з смаком заїдав. Я знов приглядав ся з початку зі страхом, як королева і єї дїти вимахували срібними ножами і виделцями, що подобали радше на величезні коси і вили до сїна, чим на прилади до їдженя; я бояв ся заєдно, щоби мене не скалїчили тими небезпечними інструментами. Доперва, коли я приглянув ся, що навіть наймолодша королївна орудує дуже вправно тою небезпечною збруєю, то я мало-помалу успокоїв ся. При столї мав я нераз нагоду подивляти занменитий апетит моєго паньстсва. Королева, мимо хоровитого жолудка, вкладала в свої гарні усточка куснї такі, що оден з них вистарчив би, щоби виживити дванайцятьох мужиків через кілька день. Молодого голуба, найменьше десять раз так за ве-

ликого, як добра наша гуска, погризла з кістка ми так легко, як ми мале воробя, а до того вкусила кусочок хліба, оттакий як у нас три фунтовий бохонець. Пила з золотої чарки, а кождий лик ледви змістив би ся в нашій чвертівці з пива. Навіть коли котра мала королївна хотїла трохи з чарки сербнути, то ледви замачала усточка, а вже втягнула більше як склянку.

Часом обідав з нами король; тодї присували мій столик коло сільнички і ставили близько него, щоби міг чути виразно мій голос. Слухав дуже радо, коли я розказував єму про свої подорожи і свою вітчину; а пізнавши мене ліпше, повірив менї що в моїм краю є все пропорциональне величиною до мене: і дерева і доми і зьвірята і все инше; однак коли я розповідав єму, що я подорожуючи, заїхав був до такого краю, в котрім люди не суть більші від моєї долонї, то він назвав се видумкою і не хотїв того більше слухати.

Так отже менї жило би ся було на дворі короля Бробдінґнаґу незгірше, сли би не те, що я був раз в раз виставлений на ріжні небезпеки і посьміховища. Особливо докучав менї надворний карлик королевої. Сей чоловічок, високий лишень на шість метрів, був найменьший з дорослих людий в тім королївстві; тому гнївав ся дуже, що на дворі находить ся єще менший від него. Він не залишив жадної нагоди, щоби мене висьміяти. Одного дня, коли я як раз мав честь обідати при королївскім столї, присунув ся сей гільтай до стола, вхопив мене через пів і вкинув в миску з молоком так скоро,

що навіть не було часу єму в тім перешкодити.

Я не умію пливати, тож був би ся певно утопив, єсли би не була прискочила Ґлюмдаклїч і в сам час мене не витягнула. Карлик утїк сей час, єго привели і порядно перетріпали: а також мусїв випити за кару все збовтане молоко.

Знову иншого разу запхав мене сей псотник в порожну кість, що лежала на тарелї королевої. Він виконав сю псоту так скоро і звинно, що нїхто сего навіть не зауважав. Аж по кількох мінутах спитала королева де я подїв ся. Я був би радо обізвав ся, але стидав ся признати, де я. Они перешукали все начинє на столї, і вкінци королева віднайшла мене і увільнила з того немилого місця; вже не богато бракувало, а був би задусив ся. Король хотїв вже тогди прогнати сего злїсника, але я вставив ся за ним і він лише дістав за се битя. З вдячности вистроїв він менї в кілька днїв опісля ось-якого збитка: Ґлюмдаклїч звикла виставляти мою хатку в ясні днї перед вікно, оттак як ми виставляємо часом клїтку на двір. Одного дня виставила она хатку, а щоби я як найбільше скористав з сьвіжого воздуху і сонїчного сьвітла, то відняла стелю і подала менї там кусень медівника. Я сїв при столї, щоби покріпити ся, втім бачу—хтось наближає ся до моєго мешканя. В тій хвилї окружило мене більше як 20 віс, а всї так великі як куропатви. Злобний карлик половив їх і вкинув до моєї хатки. Они гудїлиі бренїли коло мене голоснїйше, нїж таке саме число дримль і кобз. Деякі забрали ся до моєго медівника і уносили єго по куснику,

инші крутили ся менї коло голови і ошоломлювали мене не йно своїм жужанем, але лякали ще більше жалом. А карлик усьміхав ся злобно, зглядав вікном до хати і тїшив ся моїм клопотом. Але я скоро отямив ся, добув шаблюки і оборонив ся від напасниць; деякі поубивав, а иньші поутїкали і лишили мене в спокою.

Перед такими напастями був я тільки тодї безпечний, коли подорожував з королевою. Се дїяло ся досить часто, бо достойна панї подорожувала раз-на-раз по своїм королївстві. До подорожий казала виробити для мене зовсїм окрему скринку, трохи меншу від звичайного моєго мешканя; она була чотирогранна. По трох боках находили ся вікна, а на четвертій сторонї були прикріплені два сильні желїзні кільця.

Особа, що несла мене часом пішки, перетягала через ті кільця сильний ремінь і так закладала собі на плечі. В серединї була скринка мягко виложена і заосмотрена всякими виго дами.

Дивачно виглядав подорожний віз королевої. Він подобав радше на величезний рухомий будинок, нїж на повіз; звичайні сїльскі вози, які ми дуже часто бачили на гостинци, були завбільшки церкви. Єсли погода була гарна, то Ґлюмдаклїч сидїла понайбільше на козлї, а скринку зо мною тримала на колїнах; тому я міг добре придивити ся і оглянути тоті сторони, куди ми переїздили. Я бачив що той край густо населений і то самими велитами, такими яких я бачив у посесора або на дворі королїв-

скім. Я пізнав, що Бробдінґнаґ, то дуже великий край.

На єго північно-східній границї тягне ся довгий ланцюх вульканїчних гір, а три инші притикають до моря. Море аж кипить від острих скал підводних, тому навіть і найменьше човно не може до берега причалати. Нїчого отже дивного що передомною не оглянув анї оден Европеєць сего дивного краю, і се лишає ся для мене невиясненою загадкою, як і куди удало ся нашим морякам дістати ся на берег і назад на корабель.

Спосіб будованя міст і сїл, якими ми переїздили, був всюди однаковий; все побудоване з величезних камінних брил, дороги пріширочезні,дерева аж під небеса,—ну а зьвірята всїлякі то вже такі, що лїпше не згадувати, щоби не посуджували мене о пересаду.

РОЗДІЛ ЧЕТВЕРТИЙ.

Хотяй тоті подорожи мали в собі богато принади, то все таки мучили мене немало; се-ж зовсїм річ немаловажна товчи ся щоденно більше як сто миль на бричцї, що котить ся з громовим гуком по нерівній дорозї. Коли я вже не міг довше їхати возом, то слуга ставив скринку зо мною на коня і підкладав під ню подушку. Однак і така їзда томила мене дуже задля тупоту кіньского і часто лучало ся, що я занедужав мимо того, що подорожував на пе-

рині і вже здавна звик був до такого потрясеня.

З тих причин волів би я був чим скорше повернути до палати, коби лиш не той остобісілий карлик. Бо ледви повернули ми домів, а вже кортіло єго докучити мені своїми дотепами. Але що гірше—сей хитрий чортяка зєднав собі ріжні неприязні мені єства і нерозумні сотворіня, щоби мені докучити. От роскажу вам деякі свої пригоди.

Моя нянька виносила мене часто в скриночці до парку. Там виймала мене, щоби я собі трохи походив по сьвіжім воздусї; говорила шуткуючи, що я на сьвіжім воздусї трохи підросту. Одного дня всунув ся за нами карлик незамітно до гораду. Я ходив сюди й туди і оглядав гарні овочі, що звисали з дерев. Карлик ходив за мною як тінь, а коли я став під яблунею, щоби трохи відпочати, потряс сей гільтай деревом, а з гори посипали ся яблока такі як дині. Одно вдарило мене в плечі так, що я гримнув зі страху і болю на землю; однак я скоро опамятав ся, зірвав ся на ноги і якось щасливо не потерпів жадної шкоди.

Иншого разу посадила мене Ґлюмдаклїч на поріг, а сама відійшла з другими дївчатами. Втім зірвала ся нараз така сильна туча, що кинула мене об землю. Я лежав кілька секунд як омлїлий; град падав величини мельонів і був би мене певно вбив, але я опамятав ся і рачки поліз чимскорше під корч чабриковий і під ним укрив ся. Та все таки покрило ся цїле моє тїло синяками і я не міг через десять днів виходити з хати.

Раз лежав я собі під корчем рожі і любував ся солодким запахом, який розходив ся з єго цьвітів. Я прижмурив очи і передомною немов в снї пересувала ся моя минувшина; сумний і зажурений роздумував я о будуччинї. Нараз чую над собою сильний вітер, так як би хтось дмухнув на мене з великого ковальского міха; заразом стемнїло, немов би надійшла чорна хмара. Я догадав ся небезпеки, оглянув ся бачно і дійсно! — величезний яструб спускає ся щоби мене пірвати. Але я хлопець зух! — добув шаблї і заїхав єму так попід серце, що упав неживий на землю. Та мимо того я був так налякав ся, що пустив ся що сили втїкати і на лихо впав по дорозі по саму шию в мишачу діру. Якось з бідою видобув ся я і пустив ся дальше, але завадив так нещасливо о слимака, що викрутив собі ногу і мусїв лежати кілька недїль в ліжку. Через той час дуже менї скучило ся; я згадував з жалем свою вітчину, бідну жінку і свої полишені діточки.

А вже немало надоїло менї се, що ті малі пташки, що то унас зовуть ся синицями, горобцями та коноплянками, не то що не бояли ся мене, але так зо мною поводили ся, мов би мене не бачили. Шукаючи поживи, крутили ся коло мене як мухи, а коли я їх полошив, то так цьвірінькали, як би мене висьмівали. Один кіс то такий вже був зухвалий, що украв менї кусень медівника. Я хотїв єго придержати, а він обернив ся і так мене дзьобнув, що я єго сей час витрутив з рук. Одного дня обсїли мене знова тоті зухвалі птахи так, як мухи; я вхопив

грубу ломаку і шпурнув за ними так зручно, що воробець як годована гуска перевернув ся на землю. Япідніс єго, щоби показати бабусї; а він драб був лише приголомшений. Коли опамятав ся, почав тріпати крилами і драпати пазурами і був би певно видер ся, але на щастє надійшов двірский парубок і скрутив єму зухвальцеви голову. На другий день зробили менї з него на приказ королевої печеню, і она смакувала менї ліпше, нїж печена гуска.

Як бачите, моє житє було повне труду і небезпек. Я зазнав тілько тодї щасливійших хвиль, коли королева мене відвідувала. Она знала, скілько я мушу терпіти, тому докладала всякого стараня, щоби мій побут в Бробдінґнаґ осолодити менї, о скілько можна. Щоби розвіяти мої скорбні думки, випитувала ся мене часто о мою вітчину або казала собі розповідати пригоди з мого житя. Пізнала, що я досьвідчений чоловік, а се напровадило єї на дивоглядну думку зробити менї човно. Одного дня спитала мене ласкаво:

„Слухай но, ти мій малий чарівниченьку! чи ти не бояв би ся возити на човнї?"

„О даруйте, Ваше Величество, відповів я, таж я корабельний лїкар з заводу, а підчас морских подорожей мусїв нераз працювати, як простий моряк і набрав досить вправи в тім дїлї.

Коли так, сказала достойна панї, то я кажу збудувати тобі човно, щобись міг ужити тої приятности."

—Достойна панї! я дуже вдячний за се, відповів я. Алеж найменьше човно тутешнім

краю більше від найбільшого корабля воєнного в нашім краю; мої руки за слабі щоби ним кермувати. Таке човно, якого я потребую, не могло би пливати на жадній ріці, бо єго затопила би навіть найменша филя як горіхову лушпину.

— Говориш правду, відповіла на се королева, але се не зміняє моєго заміру; ти означи лишень, як завелике має бути човно, о все инше то я вже постараю ся. Я винайду тобі таке місце по якім будеш міг веслувати.

Королева висказала се так рішучо, що я не сьмів нічого більше запримітити, але чимскорше подав потрібну міру, після якої мало ся будувати човно, Чоловік що підняв ся тої роботи був дуже спосібний ремісник. Він викінчив в протягу одинайцяти днів під моїм дозором, човно з веслами і всїма приладами; оно могло помістити зовсїм вигідно 8 Европейців. Коли було готове королева так ним утішила ся, що взяла єго під паху і побігла чим скорше показати королеви. Король вложив єго в шклянку в котрій кормив золоті рибки, і казав менї трібувати веслувати; але там було трохи за тїсно. Королева приказала сейчас своєму столяреви широке, а 10 метрів глубоке. То корито було зладити корито 120 метрів довге, 30 метрів запущене старанно смолою, щоби не зробила ся діра: єго повісили в передпокою палати на стїнї і служба наповнила єго водою. У споду корита була закрутка, і нею випускали воду, єсли занечистила ся. Тут уживав я приятности до сита, а королева королївні інадворні дами тїшили ся до розпуку моїм веслованєм. Часа-

ми я напинав вітрили, а королївни дмухали в него і справляли нераз таку бурю, що я напружав всї сили, щоби не впасти на край корита або в глубінь. Коли я досить навеслував ся і утомив ся, то виходив на землю, а Ґлюмдаклїч заносила човно до свеї комнати і вішала на кілку, щоби висохло. Раз лучила ся менї при тім пригода, яка мало що не збавила мене житя. Коли раз вставив слуга човно в корито, піднесла мене одна для мене дуже ласкава дама двірска в гору, щоби посадити в човно. Я виховзнув ся їй через пальцї і був би-м на певно з висоти 15 метрів розбив ся на землї на дрібні кусні, єсли би-м на щастє не був опинив ся на єї брошцї. Брошка зачепила ся за мій ремень, не ушкодивши мене, і я повис в воздусї, тріпаючи ногами, доки Ґлюмдаклїч не прибігла і мене не освободила.

Раз знов слуга, що мав наказ що три днї наповняти моє корито сьвіжою водою, був так недбалий, що зачернув з водою велику жабу. Доки я сидїв тихо в човнї, заховав ся мій зелений сусїд супокійно в глубинї. А скоро я зворушив воду ударами весел, виплив він на верх, вилїз на човно і своїм тягаром так єго переважив, що було би вивернуло ся. Погана почвора сидїла кілька секунд на краю човна і так витріщила на мене очи, що я аж розсьміяв ся. Опісля вскочила до середини човна і давай перескакувати менї через голову то там то назад та зогидила менї страшно лице і руки брудним намулом. Ґлюмдаклїч прискочила менї на поміч, але я просив, щоби відступила ся, бо я

сподївав ся, що сам собі дам раду з тим губа тим потвором. Я почастував єго веслом кілька разів так порядно, що аж лоскіт пішов; потвір бовкнув якимсь горлячим голосом, вискочив з човна і скрив ся в глубині.

А вже раз таки то був би-м от-от дістав ся з краю велитів на другий сьвіт. Оден двірский кухарчук мав, бачите, малпу. Я стрічав часто ту довгохвосту космату зьвірюку, але оминав єї завсїгди старанно; мене лякала не іно єї величина — она була майже така як слон, — но я не міг знести єї безнастанного скреготу зубів. Але раз лучило ся, що Ґлюмдаклїч лишила мене в своїй комнатї, а сама вийшла за орудками. На дворі було гарно, тому всї вікна в комнатї і двері моєго мешканя стояли отвором. Я сидів при столї і задумав ся, в тім забренїла шиба і щось гримнуло до комнати. Менї аж дух заперло, але я таки поглянув відважно зі свого місця через вікно і побачив — тоту велику погану малпу. — Вскочила отвертим вікном до комнати і скакала живо по столах і кріслах, аж добігла до моєго мешканя. Моя хатка, видко, дуже їй подобала ся; оглянула її уважно зі всїх сторін, підняла лапою, потрясла нею і з злобним усьміхом трібувала двері і вікна; се все очевидно дуже їй подобало ся.

Побавивши ся так хвильку, побачила мене. Я налякав ся і скрив ся в найдальшім кутку своєго мешканя. Єсли би я був сховав ся до ліжка, то може скарше було би удало ся охоронити, але я стратив цїлком притомність і бігав безрадно сюди й туди. Малпа вихіснувала хитро

тоту мою розсїяність; бо коли я бігаючи в около, зближив ся до неї, она перепхала лабу через двері так як кітка до клїтки за пташкою, вхопила мене за кафтан і задержала, бо кафтан був грубий і сильний; був з краєвого грубого шовку. Она витягла мене за двері, взяла на передну праву лапу, так як малпи в Европі носять молоді котята, та гласкала мене й пестила мене, немов би я був малпячого роду, а она моєю нянькою. Коли я тому опирав ся, то она притискала мене так сильно, що я вже волїв згодити ся на єї пестощі. Она гладила мене другою лапою приязно по твари і заявляла менї так велику симпатию, що я зараз пізнав, що она має мене за молоду малпу.

Не знати як довго були би ся тягнули ті пестощі, єсли би хтось був не стукнув о клямку, немов би відчиняв двері. Я був певний, що малпа покине мене і втїкне. Так она втїкла, але забрала мене з собою; вискочила тим самим вікном, котрим прийшла і утїкла на трох ногах на сам вершок сусїдного будинку. Тимчасом війшла Ґлюмдаклїч до комнати; побачивши, що стало ся, побігла до вікна, заверещала і кликала так голосно о поміч, що все, що жило в палатї і в сусїдстві, налякали ся і народ бігав по улицї і приглядав ся, що стало ся.

Я був в дуже клопотливім положеню. Сотки людий приглядали ся з подвіря сему незвичайному видови, а малпа сидїла собі супокійно на даху і трібувала мене кормити як дитину. Витягла зі свого рота брудний осад споза зубів і впихала менї тоті присмаки до уст. Я, ро-

зуміє ся, не противив ся зі страху, щоби не розгнївала ся і не скинула мене з даху. Деякі дражнили зьвірюку з улиці безустанним сьміхом а инші кидали камінєм на малпу, щоби її зігнати з даху. Боже милосерний! Як то легко могло ся дістати менї каменюкою по голові!

Вкінци приставили драбини і люди видерли ся на дах. Скоро малпа се запримітила і побачила, що її наоколо окружили, пустила мене в ринву, а сама утїкла. Оден жвавий молодець прилїз сьміло до мене, вложив мене в кишеню і спровадив щасливо на діл, вложив мене моїй няньцї в запаску, а она була дуже щаслива, що мене відзискала.

Але я був так ослаблений і покритий синяками від гнету поганого зьвіряти, що мусїв лежати чотирнайцять днїв в ліжку. Король, королева і цїлий двір допитували ся що дня про моє здоровлє. Малпу сейчас убито і видано приказ, щоби на будуче не було вже такого зьвіряти в палатї.

Виздоровівши, просив я о послухане у короля і королевої, щоби їм подякувати за ласкаве найвисше співчутє для мене. Король спімнув о моїй пригодї з малпою тоном шуточним, але трохи нечемним:

— Ну, мій чоловічку, сказав він, як жеж тобі подобало ся в обіймах малпи на даху? що ти спостерегіг цікавого з так високого місця?

— Я не розумів, як міг такий поважний чоловік, як король, насмівати ся з такої річи, що могла дуже сумно закінчити ся, тому я не відповів нїчого. А коли король напирав на мене

неустанно і говорив:

— Скажиж менї, як тобі там здавало ся, то я відповів відважно: „Ваше Величество- менї було там так добре, як було би вашому кождому підданому, сли би його повісити на тоненькій ниточцї на місяци". Король засміяв ся мимоволї і сказав до свого товариства:

— Сей мальчик хоче бути дотепним.

— То скажи нам, говорив дальше до мене, як ти поводив би ся в такій пригодї в своїй вітчинї?

Я відповів:

— Ваше Величество! В Европі нема малп! Їх завозять там з инших країв і показують, як яке диво. Але вони так малі, що я без жадного труду прогнав би їх з пів тузїна, сли би їм впало до голови мене зачіпити. Вкінци мушу замітити, сказав я піднесеним, поважним голосом, що був би дав собі раду і з вашою поганою малпою, хоч вона велика як слонь, сли би я в перестраху був не забув, що маю при собі шаблю.

При тих словах прибрав я горду поставу і ударив рукою по рукояти шаблї, так як мущина, що готов кождої хвилї показати дїлом свою відвагу. Але ту спостеріг я, як то зле надавати собі особлившої поваги і значіня перед такими людьми, що нас перевисшають походженєм або силою. Моя мова викликала у всїх присутних місто подиву голосний сміх і я мусїв зі встидом сховати ся.

Не було отже дня, щоби я не був причиною якоїсь потїхи для пануючих; однак я не можу замовчати з огляду на свою честь, що я нераз

збуджував у них подив і зачудованє. Розкажу вам про се ще коротко в послїднім роздїлї.

РОЗДЇЛ ПЯТИЙ.

Я складав королеви звичайно раз, або два рази в тижни ранїшну візиту і заставав його найчастїйше при голеню. Я лякав ся тогди не трохи, бо бритва, котрою голяр голив, була два рази довша від звичайної коси.

Я просив раз голяра, щоби дав менї трохи зголеної шумовини; там вишукав я собі сорок до пятьдесять волосків. Опісля взяв малесеньку гарно отесану дощинку, обрізав ножиком неначе на гребень і повертїв голкою в дощинцї дїрочки. Вкінци позатинав на остро кінцї волосків, повстромлював їх в дїрочки і зробив з того гарний гребень. Хто йно бачив у мене той гарний знаряд і пізнав його пожиточність, не міг нахвалити ся моєї незвичайної зручности і штуки.

Коли я побачив, що мої вироби всїм подобають ся, то мій дотеп здобув ся ще не на один помисл. Поміж иншими зробив я з вичесаного волося їх Величества не тілько пару виплїтаних крісел, але також гарну, довгу на метер щітку і мошонку, котру окрасив також підписом королевої. Також сї штучки найшли належний подив і признанє, а королева заховала їх старанно в своїм кабінетї рідкостий.

Однак я святкував найбільший триюмф тогди, коли менї позволено пописати ся моїми му-

зикальними здібностями. Король дуже любив музику і уряджував часто в палаті концерти. Мене приносили там також нераз і ставили на мою скринку на столї в концертовій салї; однакож звуки були так сильні, що я не міг розпізнати мельодії. Я дав бим собі шию утяти, що всї труби і бубни цїлої нашої армії не видали би разом такого галасу, як там був на концертї. Длятого я просив, щоби мою скринку ставили як найдальше від музики, замикав щільно двері й вікна, та спускав заслони, а мимо того по такій однїй гармонїйній увертурі, я три днї не чув нїчогісїнько на уши. Я міг лишень тогди то ту музику яко тако знести, коли заткав собі уши ватою і притиснув обома долонями.

Раз спитав мене король, чи я музикальний. Я розказав йому, що я ще хлопцем учив ся грати на фортепянї, але не допровадив до совершенности. Король наставав на те, щоби я заграв йому дещо і розвеселив його якою нашою піснею. Я заявив йому, що се на разї неможливе, бо той інструмент, на якім я мав пописувати ся, був довгий не менше трийцяти метрів, а кождий клявіш був пів ліктя широкий, так що я розпростертими руками не міг обняти навіть пів октави.

Для того я просив, щоби його Величество дав менї трохи часу, заким я видумаю спосіб грати на тім великанськім фортепянї. Він пристав на се, а я вправляв ся в вільних хвилях під дозором моєї няньки в грі на тім страшнім інструментї. Сам професор гри, надворний королївський капельмістр, подивляв мій талант і

зручність, як я то ходом, то присюдами, то звин ними як у кота скоками уганяв по клявішах і добував чисті, звучні а при тім незвичайно гармонійні тони. Коли я вже за кілька неділь досить вправив ся в тій музикальній штуці, то пописував ся перед цілим двором і збудив в них за загальний подив і зачудоване. Від тогди мусів я нераз вигравати мому достойному паньству польки і вальси, а вони заявляли мені завсігди своє найвисше вдоволене.

Посеред таких пригод минуло два роки від часу, коли я дістав ся до Бробдінґнаґ. На позір поводило ся мені добре, а дехто був би може і дуже вдоволений з такого житя в клітці, але мені остобісіло таке житє, особливо посеред таких людий, з котрими не вязало мене нічого спільного і котрі могли мене роздоптати кождої хвилї немов жабу, або мале песя. Я надіяв ся, сильно, що відзискаю свободу, але анї ми ся не снило, що тота хвиля от от наближає ся.

Одного дня рішила ся королева провести літо в роскішнім надморськім замку Флянфаснік. Ми обоє з Ґлюмдаклїч мусїли їй товаришити. Мене везли як звичайно в моїй скриночці і я мав нагоду оглядати все докладно, що передомною розпростиралось.З початку не було нічого цікавого, я оглядав через вікно далекий вид, або сидів затоплений в думках, або утомившись, відпочивав в гамаку і засипляв.

Мимо того, так правильного а поєдинчого житя набавив ся я сильного нежиту; також моя люба нянька, що прибула до Флянфаснік, була так ослаблена в наслїдок невигоди та клопотів

в дорозї, що занедужала небезпечно і не могла вийти з хати. Я оглянув вже всесторонно з середини і зо внї замок Флянфаснїк, а нежиту ще не позбув ся; тому лїкар радив менї уживати сьіжого морського воздуху. Замок лежав над самим берегом моря; задля недуги моеї молодої пяньки приказали одному пажеви (молодому дворянинови виставляти скринку зо мною на свіжий воздух.

Я не забуду нїколи сего, яку се справило прикрість для Ґлюмдаклїч, коли вона віддавала мене в чужу опіку; вона заляла ся ревними слезами, немов би прочувала, що ми розлучаємо ся на завсїгди. Паж виконав приказ і поніс мене над берег; він уставив скринку зо мною на високій скалї, полишив там мене самого, а сам пішов берегом, шукаючи за гнїздами мев (рід морських птиць).

Я глянув тужно на просторе, сине море і згадав з жалем про вітчину. Небавком чув я по требу відпічнути, положив ся в гамак і заснув твердо. Нараз зірвав ся я, бо менї здавало ся, що хтось шарпає сильно за кільце, прикріплене у верху моеї скринки. Заким я добре оглянув ся, що діє ся зо мною, спостеріг я, що скриночка підносить ся зо мною в гору, а опісля помчала в поземім напрямі наперед.Я налякавсь,виско чив з ліжка і перехилив ся через вікно, щоби розслїдити причину сего незвичайного явища.

Ну, вгадайте, що я побачив? Величезний, страшний орел вхопив скриночку дзюбом за кільце і вимахуючи предовжезними крилами, летів з нею понад широким морем. Без сумнїву,

розбишака той занюхав своїм бистрим нюхом що в клїтцї находить ся якесь живе сотворінє, хотїв отже зо своєю добичею полетїти на якусь самотну скалу серед моря і там без перешкоди поживити ся. Я глянув трівожно на сушу, чи не видно якої помочи. Я бачив лиш, як Ґлюмдаклїч бігала з розпуки по берегу і заливаючи ся слезами, витягала руки за віддаляючою ся клїткою. Я махнув кілька разів хусткою на прощанє а опісля здав ся обоятно на волю Божу.

Та не довго трівав мій супокій; бо надлетїло двох инших орлів і дерли ся з тамтим розбишакою о скринку. При тім кидали моїм домиком на всї сторони, аж нараз почав він нагло і скоро спадати просто на діл, що в менї аж дух заперло. Сей рух закінчив ся страшним лоскотом, а навкруги мене не було чути нїчо, тілько шум і плюсканє; а я аж завмер. Страшна пітьма покрила мене з усїх сторін; але незадовго виринула скриночка до гори і у мене знов розяснило ся. Я побіг до вікна, глянув на двір і спостеріг зі страхом, що моя скринка занурила ся майже на півтора метра в воду. Аж тепер я догадав ся, що я впав в море.

На щастє скринка не пропускала води. Та мимо того моє положенє було незавидне; бистрі хвилї могли кождого часу покрити мене. Я хотїв піднести віко, але менї не удало ся. Я сидїв в тім деревлянім домику немов живцем погребаний і очікував кождої хвилї страшної смерти.

Як довго я так пливав, не тямлю; мене огорнула непритомність і я отямив ся аж тогди,

коли почув сильне потрясенє, немовби хто тягнув линвою мою хатку. Справді я почув, що моя хатка порушає ся скоро на перед, що аж хвилї ударяють о вікна; менї заблисла надія ратунку, бо здавало ся, що якийсь корабель притягає мене до себе.

Я кликав о поміч, що аж захрип. Вкінци учув я трикратне: Гоп, гоп, — а то наповнило мене несказаною радостию. Я почув, що хтось ходить понад моєю головою і незабаром дав ся чути по анґлїйськи голос: Чи там хто є? Нехай обізве ся! — Я закричав що сили: Бійте ся Бога, ратуйте мене, освободіть мене з тої вязниці! —Незнакомий відповів: Будьте спокійні, ви вже безпечні! Ваша скринка находить ся вже на нашім покладї. Пождіть хвильку, зараз прийде наш столяр і виріже діру в стелї, що бисьте могли дістати ся на сьвіт.

Столяр прийшов і вирізав квадратовий отвір; опісля спустив менї драбину і я находив ся за кілька мінут на покладї англїйського купецького корабля.

Сейчас обступили мене здивовані моряки і задавали тисячі питань; але я не міг добре відповідати з утоми й ослабленя. Капітан корабля Тома Вількок, був добра людина; він бачив, що я потребую, конечно супокою і відпочинку, тому завів мене до своєї каюти, дав менї напити ся покріпляючого напитку і казав положити ся до свого ліжка, щоби відпічнути. Я попросив єго єще перед спанєм, щоби казав перенести з моєї хатки все, що дасть ся, на корабель, бо то суть дуже цінні річи, примі-

ром: два крісла, стіл і шафа з слоневої кости, гребінь, котрий я сам зробив з волосків єго Величества короля Бробдінґнаґ, і богато инших річий. Капітан слухаючи моїх слів, думав, що я божевільний, однакож обіцяв видати потрібні розкази.

Я заснув і спав кілька годин, а через цілий час снив ся мені край, котрий я що-йно опустив, і ті пригоди, які мені там лучали ся. Коли я пробудив ся, чув ся я зовсім здоровим. Була вже осьма година і капітан приказав принести вечеру. Він угостив мене дуже гостинно; а скоро побачив, що я не роблю очима, як божевільний і не плету дурниць, попросив мене, щоби я розказав єму свої пригоди і абяснив, як се стало ся, що я сам одинїсенький і до того в такій незвичайній скринці тиняв ся по морю.

Я розповідав єму чисту правду так само як тепер, від початку аж до кінця. Нераз похитував сей бравий мушина головою на знак, що не всьому вірить; але коли я отворив шафу і показав єму на доказ правди тоті рідкости, які я зібрав в Бробдінґнаґ, приміром: гребінь з королївського волося, кілька голок, довгих на метер, чотири жала віс, такі як 12-центиметрові кілки, золотий перстень, котрий королева стягнула зі свого мізинного палця і заложила мені на шию, чоботи зо шкіри мідиці і т. и.—то вже не сумнївав ся анї хвилини що-до правдивости моїх слів і уважав се для себе дуже великою честию, що на єго покладї є такий славний подорожний. Він признав менї зовсїм вільний переїзд і я прибув 8. червня 1606. р. щасливо

до берегів Анґлії; тут наняв я собі коня і пустив ся до дому.

Вже на корабли видавало ся менї все дуже маленьким а єще більше в дорозї: доми, дерева, зьвірята і люди здавали ся так маленькими, що я часто сам себе питав ся, чи я не заїхав случайно до краю карлів. Я був часто в клопотї, щоби не роздоптати надїзджаючих і вже з далека кричав до них, щоби уступали ся з дороги.

Я шукав довго за своїм рідним домом, а переступаючи поріг, зігнув ся як тота гуска, що іде через отверті ворота, і боїть ся, щоби не вдарила ся в голову. Моя жінка вибігла наперед, щоби привитати ся, і я зігнув ся аж до єї колїн, бо бояв ся, що она не досягне до моїх уст. Моя донька уклякла передо мною і просила о благословенє, але я єї не побачив, доки не встала, бо я привик підносити голову і очи до гори, щоби дивити ся на людий, високих понад 17 метрів.

Жінка і дїти думали, що менї щось бракує в голові і ломали з розпуки руки. Але я скоро зжив ся з домашними розмірами і проживав щасливо посеред своєї рідні; я розповідав їм нераз про свої чудні і небезпечні пригоди в краю великанів, а їм аж волосє ставало зі страху і подиву, а нераз сьміяли ся до розпуку. Але я вже присяг урочисто, що вже нїколи не пущу ся на море, і додержав сеї обітницї аж до тепер.

ВІРА ЛЕБЕДОВА.

МАЛІ ГЕРОЇ.

МАЛИЙ ГУЦУЛИК.

Звинно, як дика коза, спинав ся він на стрімку гору, що виросла понад шумлячим Черемошем. Його струнка стать в короткім киптари, широкім брили(капелюсї) і легоньких личаках (постолах) лиш маяла по вузкій стежинї. Там низом під горою котить ся срібрений Черемош свої зимні филї, і лучі вечірного сонця золотою стяжкою плигають по колибачім ся плесї. Малий Гуцулик жваво ступає вперед. У него в руках сукатий костур, в шкурянім чересї гарно вирізуваний топорець. За ним іде товариство, зложене з двох старших панів і панї, молодого панича, двох панночок і хлопця лїт десяти. Се гостї, що приїхали з міста, побачити гори, налюбувати ся красою карпатської природи. Данило їх проводирем. Мовчки ступають усї; дорога важка для панських ніг, звичайних ходити по рівних міських хідниках. Врядигоди приставкують відотхнути і поглядїти в низ. Ах! як то глубоко! аж в голові крутить ся! оден схиблений крок, і смерть жде тебе в зимних водах Черемоша. Лиш Данило, син тих гір, мов і не чує утомленя.

На малій рівнинї в половинї гори здер-

жують ся, щоби відпочати. Пани розпускають парасолї, панї виймають закуску з кошичків. Данило сїдає осторонь від них на широкім камени, що повис над роззявленою деброю. Сидить неначе на кони і вимахує топірцем. Пани розмовляють між собою. Гуцулик розуміє їх, хоч они й не по руськи говорять.

— Ту мабуть — каже старший з панів — мав скривати ся славний опришок, Добуш, що то довгий час був пострахом Косівщини. Гуцули оповідають, буцїм в сїй горі зховав він свої скарби, добуті рабунком. У них він героєм.

— Гарні в них герої! — засміяв ся злобно молодий панич о тонкій шиї і блїдім лици. Та они всї мають вигляд опришків, і я не відважив би ся хоч би з отсим малим пускатись сюди сам ночию.

— Ах! ті Русини справдї нї історії, нї лїтератури не мають! — запищала нїжна-панночка, глумливо підносячи губи. — Такі опришки, як Добуш — такі варвари, як козаки — се їх богатирі, а такий хлоп, Шевченко, у них найбільший поет. Куди їм рівнати ся з нами! Ми маємо цїлі леґіони славних вождів, що проливали кров за відроджене вітчини, сотки ще славнїйших писателїв і других артистів, що добули собі сьвітову славу.

— Я помітила — відозвала ся старша панї — що ті Гуцули дуже лакомі на гроші. Ось вчера за кілька склянок молока там в долинї казала собі якась жінка добре заплатити.

— О! они здирають нас, де можуть! — перебив панич —— а ще як знають, що мусиш за-

платити, бо нїгде нїчого не дістанеш, хоч гинь. А були ви коли в їх хатах? Бруд по колїна, нї куди й ступити. Сего не доводилось менї бачити між нашим простим народом!

— Що ти рівнаєш сих до наших! — з негодованєм закликала знов панна. — Се звичайно ще дикий, зовсїм некультурний нарід і таким через своє лїнивство повік остане.

Данило сидить осторонь і слухає. Його густі брови грізно здвигають ся над темними очима, губи затискають ся до крови, а рука щораз завзятійше вимахує топірцем. В його серци накипає жаль до сих ось людий, що прийшли на його рідну землю зневажати єї синів. Він глядить на дївчину і знов у пропасть.

— Яке слабе, а таке лихе на язик — думає — одною рукою швирнув бим єї там в низ, кісточок би не позбирала! Пек ти! — спльовує, що така гадка прийшла йому до голови — ще би марою страшила наших людий по ночах. Оттак лишити їх тут, а самому стрибнути в бік до села, най шукають дороги, коли такі мудрі! Та нї! наймив ся треба довести — сказали би, що Гуцул зрадливий. Чи правда все оно, що сї ось на нас наговорили? — зітхає хлопець.

— Не знаю, де менї і знати неписьменному. Коби був учив ся, то відрубав би їм не так! Но йому сердезї годї було вчити ся, коли дома нужда, ще й татови колода в лїсї ноги поломила, змалку вже треба було на хлїб заробляти. Та мабуть не всї такі дурні як він, таж з їх села вчать ся хлопцї в школах ген аж в Чернівцях. Гуцули ще не вся Русь! А той панич, що є те-

пер в єґомосця, має стільки книжок і читає з них по руськи таки людям, що аж плачуть бувало. Мусять мати і они своїх героїв, бо-ж не дармо згадують в піснях про якихсь то богатирів; мусять мати, він чує се своїм придавленим серденьком, що і поза ними славна подія ми минувшість! А гроші здирала з панів хиба стара чарівниця Каргутиха, а другі беруть, як слід. Годїж бо й свою тяжку кервавицю давати дурно, у них і так не богато достатків, худоба сего року вигибла, вівсик град вибив...

Пани відпочали, встають до дальшої дороги. Встає і Данило зі свого камінного коня, веде дружину аж ген під сам шпиль велитньої гори. Він нароком вибирає тепер що найприкрійші стежки по котрих сам легко і швидко мчить ся. Та прочі не в силї його дігнати. Они пристають, совгають ся по дрібних камінцях, що вкрили збоче гори, панї і панич викрикують пискливо на кождій більше стрімкій скрутинї.

— Ади! які відважні — глядить на них з погордою Данило — знать они лиш на язики такі герої! Великий хлопець не боїть ся ногу поставити! І з таких то слабодухів виростають їх богатирі...

Дальша дорога стає рівнїйшою. Пани починають співати, но уривають задихані, ставши на самім шпили. Прегарний вид розікрив ся над синий Черемош і ланцюхи околичних гір.

— Гарна пісня! — хвалять — лиш така сумна...

— Як наша доля — думає Данило і він гордим зором поводить довкола, немов пишає

ся красотою своєї землї.

— Ах! — скрикнула панночка, що стояла край дебри, де бистрий гірський потік шумів по камінях. Єї капелюшик упав якось в низ і котив ся по стїнах прогалини. Та ось митю, відкинувши топорець, збігав вже Гуцулик в долину, і заки пани очунялись з тревоги, стояв при них з капелюхом в руцї, неначе й нїчого не було.

— Зух хлопець! спусти ся в таке пекло! — дивував ся панич, поглядаючи в яр, в котрім шуміло і клекотїло, як в справдїшній чортівській печері.

Малий хлопчина показував вітцеви топорець Данила.

— Містерно вироблена штука! — став старший пан обзирати вирізки — чи то ти робив, хлопче?

— Я сам — відказав Данило — у мене дома ще два красші. Та се простенькі всї. Коби ви побачили, які топірцї і пістоля вирізує старий Мардас, є на що подивити ся!

— То межи вами правдиві артисти — говорять пани — а хлопчина не попускає з рук гарної сокирки.

Стали сходити з поворотом коротшою стежкою і ось небавом опинили ся на широкій доріжцї, що простувала у село.

— А чи не продав би ти нам сего топірця? — поспитав старший пан — заплатимо тобі добре — і простягнув срібний ринський Гуцуликови.

Данило мов не чув. Він глядїв просто себе.

Перед ним виднїло його рідне село, сповите сяєвом заходячого сонця. Ширококрилий орел шибував горою понад верховіття дерев, ген-ген в долинї на лїво блищав трираменний хрест деревляної церковцї — з полонин звенїла протяжним гомоном судьба трембіти. Він глубоко потягнув грудьми вечірний легіт, що за лїтав з Черемоша і промовив:

— Топорець возьміть собі даром, покажете тим панам в містї, най знають, що Гуцули не такі дурні, як они думають. А ось вам гроші, котрі ви дали передше — говорив, витрясаючи з череса срібняки — не возьму їх від тих, що зневажають мій нарід. Не дуже й ми лакомі на них! За молоко обдерла вас стара Каргутиха, зайшла циганка, не Гуцулка. А ви, пани, знайте: бідні ми лиш і пригноблені, тому і темні, та коби нам змога вчити ся, як треба, в неоднім перегнали би ми вас мудрих і відважних А тепер прощавайте! ся стежка веде вже прямо в село.

Він махнув широко брилом по руцї, що витягнула гроші, і заки товариство отямило ся з дива, щез між кущами ялівцю поза горою: лиш чутно було, як падали потручувані личаками камінцї, та звенїли розсипані гроші, що котили ся на дно шипучого потока.

ЗБУНТОВАНА ШІСТКА.

Відвічним було звичаєм в місточку Н., що на Боже Тіло шість дівчаток з четвертої кляси сипало цьвіти підчас процесії. Вибирано найчемнійші і найпильнійші, задля того й уважали се діти якоюсь почестию, наколи котру призначено, як знов заборона сипаня викликувала цілі струї сліз так гірких, що учителька рідко і примінювала таку кару.

Так бубо і в сім році. Від місяця вже вибрано шістку до процесиї, щоби мала час приготовити собі суконки, а учителька певна, що всї ставлять ся, і не згадувала про се більше. Тому і вельми здивувала ся, коли тиждень перед святом одна з шістки в імени всїх заявила, що жадна з них не прийде на процесию.

— Чому? — спитала учителька.

— Не маємо білих суконок — оправдувала ся найстарша Галя Єрска.

— Нїхто з вас не має? ви самі казали прецїнь, що родичі обіцяли справити вам нову одїж...

— Родичі нам не справили.

— Нї однїй?

— Нї однїй.

— З якої причини?

На се не було відповіди, лиш здавало ся учительцї, що шість пар оченят якось таємничо переглянули ся між собою.

— Щось в тім є — подумала, а голосно додала: — Зле, що ви не повідомили мене о тім скорше, ми були би вибрали другі дївчата, та

може котра з вас в клясї має білу суконку?

Зголосило ся три, що вже тамтого року сипали цвіти. — хоч одіж їх дещо і знищена, но виперуть в сїм тижни, приберуть стяжками, і буде як нова.

— Коли моя за коротка, прошу панї — говорила з жалем Маричка Новаховичівна.

— Дай шлярку долиною! — радили другі дїти.

— Так, так зараз нинї се зроблю — тїшила ся мала, що так нечайно спало на ню таке щастє. Она аж усміхнула ся, подумавши,як мама закрутить їй волосє в кучері і наложить мірт овий віночок на голову.

Но трех таки не стало.

— Треба вибрати з других кляс, бо иншої ради нема — промовила учителька і вийшла порадити ся з управителькою.

— А видите! — стала стрибати по єї відходї Маричка — я буду сипати, буду, буду! Яке велике щастє! Може менї мама і цїлком нову суконку наберуть, ще вшиють до недїлї. І кошичок куплю!

Шістка мовчки всміхнула ся між собою.

Увійшла панї з управителькою.

— Що се? — сказала послїдня, звертаючи ся до вибраних передше дївчаток. — Що се? бунт? ви не хочете бути на процесиї?

— На процесиї будемо — промовила за товаришки Галя Єрска, — лиш не в білих суконках.

Но управителька була пересьвідчена, що дївчата таки задля якогось упору затяли ся не

взяти участи в торжестві.

— Певно погнївали ся одна з другою і не хочуть разом сипати — говорила до учительки — бо і так буває; з сими малими годї нераз дійти до ладу. Суконки можуть мати, се-ж дїти заможних родичів, кілька метрів білого ботисту не много коштує.

Учителька також так думала, но знов не вірила, щоби дївчатка посперечали ся. Їх очи надто сердечні погляди мішали зі собою, а личка сияли навіть якоюсь внутрішною радостию. Єї більше чудувало, що они ось так легко без найменшого жалю зрікають ся сего, як казала Маричка, великого щастя. — Щось в тім мусить бути, лиш певно нї гнїв, нї упір не є причиною їх постанови...

Та постанова ся була мабуть дуже рішуча, бо до недїлї нїчого єї не захитало. Наша шістка станула в звичайних суконках з другими в парах. До сипаня вибрано дїти ріжного віку, тому й не випало оно на превелике невдоволенє управительки так гарно, як попередних лїт. Мала Софійка Торонївна з першої кляси два рази упала на землю, не вміючи іти боком, — Галя Іванкевичівна згубила в товпі один черевичок зле звязаний, а Стефка Бірчаківна відразу все зїля висипали з кошичка, так що опісля лиш порожною ручкою вимахувала поперед себе. Одна Маричка Новоховичівна так ґрациозно кидала цьвіти, так пишно представила ся в русявих кучерях і новій суконцї з синими лентами, що очи всїх залюбки звертали ся до неї. Наконець торжество відбуло ся, і дївчатка про-

сто з церкви стали розходити ся домів.

Учителька четвертої кляси ледви встигла пообідати, коли се крізь вікно побачила перед своїм рундуком громаду дівчат, що добували ся несьміло до дверий.

— Сегодня вже й вияснить ся — подумала, розпізнаючи в своїх гостях Галю Єрску і товаришки. Дівчата увійшли до комнати.

— Що-ж ви мені, мої милі, скажете? —осмілювала їх ласкаво учителька.

— Ми до пані за порадою — начала Галя, кладучи на стіл щось завиненого в папері — і замовкла збентежена, не знаючи, як річ розказати.

— Се ось гроші за наші суконки — виратувала товаришку Оля.

— За які суконки? — спитала учителька.

— За ті білі, що ми мали в них бути на процесиї.

— Бо то прошу пані — перебила Оксана — ми хочемо зробити, як ті два старці.

— Два старці? — чудувала ся учителька.

— А ті, що йшли до Єрусалима; оден пішов, а другий віддав свої гроші, призначені на дорогу, бідній родині.

Тут впала в слово Дозя: А чому не скажеш, що ти не хотіла до нас пристати, жаль тобі було не сипати цьвітів...

— А ти хиба так відразу і пристала — бо ронила ся, палоніючи Оксана.

Учителька розсміяла ся: З сего, що ви доси наговорили, а ні трохи не знаю, за чим ви до мене прийшли. Розповідж ти мені, Галю, як все

було. Кажете, сї гроші були призначені на білі суконки?

— Так — признали всї.

— Чи ваші родичі знають про се?

— Ми розповіли їм — казала Галя — і просили, щоб позволили нам ужити сих гроший на ліпшу ціль.

— Хто-ж перший порадив вам так зробити?

— Ми самі... начала була Галя — та Оля спинила єї.

— Не ми, прошу панї, вона перша нас до сего намовила. То було, як ми прочитали повістку: „Два старцї".

— Се я лиш з Галею читала — поправила товаришку Марта — тебе тодї не було. Ми читали на голос в садку, тета Галина нас слухала. Як ми скінчили, питає: Котрий старець ліпше вам подобає ся?

— Той, що поміг бідній родинї — крикнула я з Галею.

А она каже: Правда, добрі вчинки значать більше, як сама молитва.

На другий день говорить до мене Галя: Знаєш, Марто, не купуймо сего року білих суконок, а ті гроші обернїм на иншу ціль...

А моя Мартуня — нанизала дальше оповіданє Галя, коли подруга пристала — а Мартуня скривила ся і скрикнула: Як то? не хочеш сипати цьвітів на процесиї? я на тото щастє від року жду! Що скажуть тамті чотири?

— А ми —заговорила Христя — дізнали ся про се аж третого дня.

— Не третого, а другого, зараз в четвер — докинула Оля. Пополудни, коли я прийшла до Галї по книжку, розповіла вона менї цїлу річ і каже: Що думаєш, Олю, неліпше, як ми ті гроші обернемо на другу цїль?

— Як се? — питаю. — А так, суконки раз на рік возьмемо, до другого вже й закороткі будуть, а за тих дванайцять ринських можемо щось гарного зробити.

— Аж дванайцять? — чудувала ся учителька, розвиваючи гроші з паперця.

— Дванайцять, прошу панї — пояснила Оксана. — Ми обчислили, що на кожду випаде по 2 зр., бо треба 4 метри батисту по 40 кр., то 1 зр. 60 кр., 2 метри стяжки по 15 і кошичок за 10 кр., то разом 2зр. — а нас всїх шість, то 12 зр.

— Добре вирахували! — похвалила учителька.

— Зразу — оповідала дальше Оля — годї нам було зречи ся білих суконок, но Галя так нам договорила, так просила, що ми наконець усї пристали. І мама позволили менї і їм їх родичі.

— Я і зовсїм сего, що зробила, не жалую! —закликала Марта.

— Бо вже по процесиї — сміяли ся другі.

— То так забавно нинї, як мала Софійка плентала ся і падала — крутикували другі.

— Но ви не сказали менї єще, на яку цїль призначуєте сї гроші — перебила учителька їх замітки.

Всї замовкли.

— За сим ми і прийшли до пані порадити ся — сказала по часинці Галя — не знаємо, як би їх найліпше ужити!

— Може післати їх якій бідній родині — радила Марта.

— Не знать лиш, котрій — відозвала ся Оля. — Бідних родин і у нас досить, і нашими грішми не много їх запоможемо.

— То даймо на яку церков чи школу — не замовкла Марта.

— Я думаю — промовила знов Галя несьміло — чи не можна би поділити сї гроші на дві части, і...

— І? — питала зацікавлена громадка.

— І одну часть дати на Народний дім, що мають у нас будувати, а другу на викупно селянських ґрунтів.

— Славно! Галюсю — закликала учителька — відки прийшла тобі така прегарна гадка до голови?

Галя розповіла: Недавно дістали татко лист від Івана Дмитраша з Краснопіля, що то виїхав до Америки. Пише, що бідує там тяжко, що вернув би ся назад, та нема до чого, бо грунт проданий. Татко були дуже зворушені і сказали: Іде наша земля в чужі руки, а єї сини блукають по чужині за прошеним хлїбом. Щастє, що завязало ся тепер товариство, котре займе ся викупном ґрунтів селянських...

— То й ми пішлім на се гроші — сейчас Марта пристала, а з нею другі дївчата.

— А половину дамо на наш Народний дім — добре? — спитала Галя.

— Згода! —— гукнуло однодушно прочих пять.

— Та ми би просили — звернула ся Оля до учительки — щоби пані самі нам сї гроші вислали, де треба, бо ми й не знаємо, як висилати.

— Но — докинула Галя вже при відході з порога — не подаючи наших імен. Так ми урадили між собою...

В тиждень опісля не трохи счудували ся члени місцевої читальнї, коли в щоденній часописи, що до них приходила, в списї жертвуючих на ріжні цїли, читали ось таке:

„Збунтована шістка з Н. прислала на фонд викупна селяньских грунтів 6 зр".

А. НОВАК.

КІНЕЦЬ ДИВА.

(З народ. оповідань).

Ґрафиня Бісурменська в селї Бісурменах, жила на своїм ґрафстві навіть понад вибагливість житя таких пань, як вона.

Що найзамітнїйше, то від слуг на ґрафстві аж роїло ся. Кожда порода домашного скоту, кожда порода псів, мала свого слугу.

Вже не одного прохожого, котрий не знав об тім, що мури ґрафинї треба з далека обминати, пси мало що не заїдали до смерти і лише завдяки запопадливости ґрафинї такий прохожий вилїчував ся і при тому діставав дещо за біль, а цси графинї меншу порцію. Всеж ґрафиня Бісурменська не перестала удержувати отари псів, які були дальше пострахом прохожих.

Люди з того приводу часто говорили, що то не перед гараздом ґрафиня назтягала таку силу псів, але то не був кінець.

Ґрафиня мала вже ріжної породи псів, але не мала ще найменшої породи пудлів. Тому вона спровадила десь аж з далеких країв такого песика і заплатила за нього щось тисячу корон. Для пудлика приоздобили цїлу кімнату малюнками, що представляли ріжні породи пудлїв. Ліжко для свого правдивого пудлика вистелила гусячими перинами і там положила щеня до вигідного спо

чинку. Щеня дістало також одну вправну служницю і так почав заживати собі пудлик щасливого віку, тоді, як за огорожею палати, діти селян живили ся чорним, гливким хлїбом і пісним борщем та завдяки лише свіжому, здоровому воздухови не так каправіли, як то було з пудликом ґрафинї Бісурменської.

В палатї ґрафинї були вже навіть моделї сїмох чудес світа, але не було ще моделю готово збудованої, деревляної американської хати, яку ґрафиня вже була замовила і оголосила на голошиїм балю,що американська новість буде скоро пишати ся біля палати славетної ґрафинї і вона вже про те повідомить післанцями.

Як раз перед осению транспорт частий готово збудованої хати надійшов і треба було їхати шість миль до зелїзницї за хатою возами.

Ґрафиня вислала приказуючи особисто за хатою двайцять возів, але якеж було велике її здивоване, коли хату привезено всего на трох возах.

То було найновійше диво з американською хатою.

Привезені разом з частями майстри, зложили хату за два дни і щасливо відїхали.

Та ось стаєть ся щось страшного. Слїдуючого дня звіваєть ся сильна буря і американський домик перевернула. Дахом кинуло в цвітник так, як то іноді кидає дитина малим кошечком.

То було друге несподіване диво ґрафинї з американською хатою.

В тім же самім селї Бісурменську, проживав славетний майстер Свирид і ото ґрафиня покли-

кала його, аби він як мога найскорше, ще перед голошиїм балем зложив американський домик.

Майстер Свирид взяв ся енергічно з тузином помічників до відбудови, як вже всї називали, американського дива. Частини стїн виростали в гору, але як в твореню ся, дива не мають границь стїни поуставлювані майстром Свиридом, гегепнули всї нараз і привалили майстра і помічників. Повстав крик, взиваючи ратунку і нїм їх вспіли виратувати з під частин хати, то одні давлені стїнами, ледво дихали, декому ушкодило кости, а майстер Свирид не міг навіть заговорити. Його сейчас завезено в поблизьке місточко до шпиталю.

То було трете, але не кінцеве диво з американською хатою.

Слїдуючого дня зїздили ся вечером пани з цїлого повіда і кождий був цїкавий поглянути найсамперед на американську рідкість, але то був тепер вже лише дивогляд.

Ґрафиня стискала на запити панів раменами, морщила в заклопотаню губами і може десятий раз оповідала панам цїлу болючу історію з американським домиком. Потім провадила цїкавих на місце звалищ і стаєть ся знова диво.

Ґрафиня дає примховатий розказ службі, щоб сейчас перевезли частини домика на вигін і вечером запалити. А розказ ґрафинї був невідкличний.

В сумерку ночи огонь зїдав частини американського домика і нищив на очах селян овоч примховатости ґрафинї, нищив те, що буває дїлом ледащиці.

Як огонь бухав вже з цілою силою і освітив цілу околицю, так якось несподівано завили собаки, що дїдо Панас перехрестив ся і оповідав дальше, що йому снив ся огненний дощ і він про чуває щось недоброго і кінчив:

— Бо то вже одним занадто зле живеть ся, а другим занадто добре.

—Наші пальцї репають від земельки святої, а паньство виробляє на світї божім ледащі дива — додав на кінець один з присутних. І ті слова так западали в душу, як палючий жар, як горяче олово.

В тім часї як зпрацьовані селяни осуджуючо глядїли в сторону бухаючих в нічній темряві іскор, паньство любовало ся зловіщою красою полуміний, а ґрафиня навіть усміхала ся і радїла, як тріскаючі дошки сипали на всї сторони іскрами.

Було так тихо, що в селї чули, як розливав ся улицями регіт непотрібних людий. Та нараз подув сильний вітер і розжареним кусником дощинки кинуло перед саму палату, неначе щось невидимого вислало першого зловіщого післанця. Стало тихо й голоси паньства завмерли так, неначе хтось невідомий дражнив ся з ними, а вони того бояли ся. Подув ще сильнїйший вітер і сипнуло жаром по вигонї і стало знов тихо. Потім зашуміло у воздусї і кидало кусниками жарин на поблизьку стайню ґрафинї, а потім ще сильнїйше і там, то тут на забудованях ґрафства заблестїли на дахах огневі язики

— Ратуйте! Ратуйте! — лунали голоси, але вітер неначе на перекір роздував пожежу чим

раз більше і за час не було ратунку. Червона луна освітила околицю, голошиїх пань, що метушились в остраху поміж спокійних, як би зкамянілих з дива селян і бігаючу в розпучливій безрадности ґрафиню. Вона з початку взивала людий до ратунку, а потім почала в шалености танцювати і реготатись, то переходила поміж людий і запрошувала в танець.

— Здуріла! — дали ся чути на пів жахливі голоси.

— Аууу-у-у! — розлягали ся так лячно скаво ліня собак і так жалїсливо ричала печена живцем худоба, що те все пригадувало собою уяву пекла і страшної муки.

Як огонь вже змагав ся і вітер не переставав дути в сторону від села, дїдо Панас словами щирої побожности повтаряв:

— Божий гнїв... Га!... Твоя воля... Прости нам гріха, бо не наше дїло.

ЗМІСТ:

Сторона:

Подорож Ґулївера до краю Великанів 3

Малі Герої 43

Кінець Дива 59

КУПУЙТЕ КНИЖКИ!

На складі в Українськім Голосі можна дістати слідуючі книжки:

Подорож Ґулївера до краю Лїліпутів (малих людий) ..... **20 ц.**

Подорож Ґулївера до краю Великанів і другі оповіданя ..... 20 ц.

Хінська Царівна і Калина .....**20 ц.**

Видінє Паломника в Єрусалимі і другі оповіданя .....**20 ц.**

Місяць свідок і другі оповіданя .. **20 ц.**

Девять братів і десята сестриця Галя 20 ц.

Весна, збірка поезій .....**35 ц.**

Сїра кобила ..... 5 ц.

Пригоди Ничипора Довгочхуна .....**15 ц.**

Пімста робітника, оповіданє з канадійського житя .....**15 ц.**

Опришок і другі оповіданя .....**20 ц.**

Закон відшкодованя робітників .....**10 ц.**

Хан і його син, або Українка-Бранка і другі оповіданя .....**20 ц.**

Книгарням і розпродавцям звичайний книгарський опуст.

Замовленя слати на адресу:

UKRAINIAN VOICE

BOX 3626 **WINNIPEG, MAN.**

ЧИТАЙТЕ ЧИТАЙТЕ

УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС

найбільшу українську часопись в Канаді, яка виходить на 12 сторін

Український Голос коштує на рік 2 доляри разом з книжочками вартости 1 доляра, які кождий передплатник дістане **даром.**

Український Голос подає найбільше вістий з російської і австрійської України, дописий з житя Українців в Канаді і ріжних вістий з Канади.

В Українськім Голосі знайдете много наукових статий, оповідань, смішного і ріжної всячини.

Запренумерувавши собі Український Голос, будете мали в нім найліпшого приятеля, з яким ніколи не розстанетесь

Предплачуйте отже Український Голос і заохочуйте других до передплати сеї часописі. Нехай не буде ані одної української хати в Канаді, в котрій не знаходив би ся Український Голос!

Передплату посилайте на адресу:

UKRAINIAN VOICE

BOX 3626, - WINNIPEG, MAN.

Льокаль редакції і адміністрації містить ся на

212-214 DUFFERIN AVE., WINNIPEG.

B
Newa
Bra

UNIVERSITY OF ILLINOIS-URBANA
3 0112 070587891